

Σημειώσεις από την παρέμβαση του Προέδρου της ΕΕΤ κ. Βασίλη Ράπανου στη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής

20 Οκτωβρίου 2021, ώρα 12.00

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι Υπουργοί,
Κυρίες και Κύριοι Βουλευτές,

Εκ μέρους της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών θέλω να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση σας να παρευρεθούμε στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων για να σας ενημερώσουμε για την παροχή ρευστότητας από το Τραπεζικό σύστημα. Οι συναντήσεις αυτές είναι ιδιαίτερα εποικοδομητικές διότι μας δίνεται η δυνατότητα να σας ενημερώσουμε για τη δραστηριότητα των τραπεζών, αλλά και να ακούσουμε τον προβληματισμό και τις απόψεις σας.

Ξεκινώντας την παρέμβαση μου επιθυμώ να σας τονίσω ότι το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα εισέρχεται σε μια νέα περίοδο, έπειτα από μια μακρά περίοδο κρίσης, η οποία δεν οφείλεται στην πολιτική των τραπεζών, αλλά στη δημοσιονομική κρίση που ταλάνισε τη χώρα για πολλά έτη. Τα τελευταία χρόνια όλες οι τράπεζες έκαναν σημαντικές προσπάθειες για εξυγίανση των ισολογισμών τους και τη δραστική μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Με τη βοήθεια των προγραμμάτων ΗΡΑΚΛΗΣ όλες οι τράπεζες εκτιμούν ότι το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα μειωθεί σε μονοψήφιο αριθμό μέχρι το τέλος του 2022. Αυτή η εξέλιξη, σε συνδυασμό με τη διαθέσιμη ρευστότητα μας επιτρέπει να συνδράμουμε επιχειρήσεις και νοικοκυριά να επανέλθουν σε κανονική δραστηριότητα.

Παρά τις αβεβαιότητες που υπάρχουν, λόγω της πανδημίας και την κρίση που ανέκυψε στον τομέα της ενέργειας και τις διεθνείς αλυσίδες εφοδιασμού, οι προοπτικές ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας είναι θετικές και σε αυτή την πορεία θα συμβάλουν ουσιαστικά και οι τράπεζες, με χορηγήσεις πιστώσεων από τα ίδια διαθέσιμα, τα προγράμματα της κυβέρνησης για ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την αξιοποίηση των Ευρωπαϊκών κοινοτικών πόρων.

Έρχομαι τώρα στο θέμα της **χρηματοδότησης** της οικονομικής δραστηριότητας. Να σας θυμίσω πολύ συνοπτικά τον απολογισμό του 2020, που σας ανέπτυξε στις 19 Φεβρουαρίου 2021, ο τότε Πρόεδρος της Ένωσης κ. Χαντζηνικολάου.

- 20 δις. οι χορηγήσεις των ελληνικών τραπεζών, εκ των οποίων τα 14,5 δις προήλθαν από ίδια διαθέσιμα τους.
- 9μηνες αναστολές πληρωμών δόσεων ενήμερων δανείων για 400.000 νοικοκυριά και επιχειρήσεις, συνολικού ύψους 25 δις. για τη χρονική περίοδο από Μάρτιο έως και Δεκέμβριο 2020, ως μέτρο άμεσης στήριξης των δανειοληπτών λόγω της πανδημίας.

Για το 2021, στο χρονικό διάστημα από τον Ιανουάριο μέχρι τα τέλη Αυγούστου, τα στοιχεία δείχνουν ότι το σύνολο των δεσμεύσεων του ελληνικού τραπεζικού συστήματος για τη χρηματοδότηση της οικονομίας υλοποιείται στο ακέραιο. Με βάση τα διαθέσιμα έχουμε την εξής εικόνα.¹

Πίνακας 1: Νέες επιχειρηματικές χορηγήσεις ανά μήνα και είδος χορήγησης (ποσά εκταμίευσης ή νέων ορίων)				
	ΤΑΚΤΗΣ ΛΗΞΗΣ			ΑΝΑΚΥΚΛΟΥΜΕΝΑ
Μήνας	Τεμάχια	Εγκριθέν ποσό	Τεμάχια	Σύνολο Νέων Ορίων
1/21	2.948	754.061.507	442	230.844.822
2/21	2.982	467.379.089	711	111.271.572
3/21	2.740	424.044.334	998	188.565.053
4/21	1.977	679.156.029	923	231.972.749
5/21	1.460	395.946.024	968	107.488.151
6/21	2.181	497.955.999	1.209	202.910.725
7/21	1.370	311.528.043	736	249.204.077
8/21	1.243	244.098.924	366	157.427.901
ΣΥΝΟΛΟ	16.901	3.774.169.949	6.353	1.479.685.051

Από τα στοιχεία αυτά φαίνεται ότι το πρώτο οκτάμηνο του έτους, με τους δύο κατεχοχόν τύπους πιστοδοτικών συμβάσεων, δηλαδή δάνεια τακτής λήξης, και μέσω αλληλόχρεων λογαριασμών δόθηκαν σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις συνολικά $16.901+6.353=$,

¹ Τα στοιχεία αυτά δεν περιλαμβάνουν δάνεια προς Ναυτιλία, ούτε το σύνολο των κοινοπρακτικών και ομολογιακών δανείων και για το λόγο αυτό τα ποσά πιστοδοτήσεων είναι χαμηλότερα από αυτά που έχουν αντίστοιχοι πίνακες των Τραπεζών.

23.254 νέες πιστώσεις , για το συνολικό ποσό των ευρώ 3.774.169.249+1.479.685.051=
5.243.854.700 ευρώ.

Έχουμε επίσης στοιχεία, από την ίδια πηγή, για τις νέες χορηγήσεις ανά μέγεθος επιχειρήσεων (πίνακας 2) . Με βάση αυτά τα στοιχεία οι μικρές επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών μέχρι 5 εκ. έλαβαν νέες χορηγήσεις ποσού 1.553.195.388+507.478.311, **2,06 δις**, και οι επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών μεγαλύτερο των 5 εκ. έλαβαν δάνεια ύψους **3,2 δις**.

Πίνακας 2: Νέες επιχειρηματικές χορηγήσεις ανά μήνα και μέγεθος επιχείρησης				
ΤΑΚΤΗΣ ΛΗΞΗΣ			ΑΝΑΚΥΚΛΟΥΜΕΝΑ	
	Ετήσιος κύκλος εργασιών < 5εκ.€	Ετήσιος κύκλος εργασιών > 5εκ.€	Ετήσιος κύκλος εργασιών < 5εκ.€	Ετήσιος κύκλος εργασιών > 5εκ.€
Μήνας	Σύνολο Ποσού Έγκρισης	Σύνολο Ορίου	Σύνολο Ποσού Έγκρισης	Σύνολο Ορίου
1/21	376.387.713	377.673.794	31.216.859	199.627.964
2/21	217.335.590	250.043.499	65.847.146	45.424.426
3/21	210.984.954	213.059.381	72.101.653	116.463.400
4/21	144.823.206	534.332.823	64.778.480	167.194.270
5/21	177.702.510	218.243.514	55.953.716	51.534.435
6/21	193.846.612	304.109.387	128.546.802	74.363.923
7/21	146.699.742	164.828.301	48.566.289	200.637.788
8/21	85.415.062	158.683.862	40.467.366	116.960.535
ΣΥΝΟΛΟ	1.553.195.388	2.220.974.561	507.478.311	972.206.740

Αν προχωρήσουμε σε κατάταξη των χορηγήσεων ανά κωδικό δραστηριότητας τότε διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος των νέων χρηματοδοτήσεων διατέθηκε στους κλάδους της ενέργειας, των τροφίμων και ποτών, του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, στις κατασκευές, και στον αγροτικό τομέα, δηλαδή σε βασικούς τομείς δράσης των ελληνικών επιχειρήσεων. (πίνακας 3)

Εκτός από τα πιο πάνω στοιχεία, εάν ληφθούν υπόψη όλες οι χρηματοδοτήσεις, που αφορούν ναυτιλιακά, κοινοπρακτικά, ομολογιακά δάνεια στο σύνολο της οικονομίας, δηλαδή όχι μόνο τα δάνεια που δόθηκαν στις μικρές επιχειρήσεις, το συνολικό ποσό χορηγήσεων ανήλθε στα **11,2 δις** ευρώ το 8μηνο. Πιο αναλυτικά, το σύνολο των χρηματοδοτήσεων της ελληνικής οικονομίας για το πρώτο οκτάμηνο του 2021 ανήλθε σε

Α) Χρηματοδοτήσεις από ίδια κεφάλαια : **8.855,16** εκ.€.

Β) Εάν προστεθούν και οι χορηγήσεις από άλλα χρηματοδοτικά μέσα, περιλαμβανομένων και των χρηματοδοτικών εργαλείων της ΕΑΤ, τότε οι συνολικές χρηματοδοτήσεις της περιόδου ανέρχονται σε **11, 2** δις ευρώ.

Γνωρίζουμε πολύ καλά τα παράπονα πολλών μικρομεσαίων κυρίως, επιχειρήσεων για την απόρριψη από τις τράπεζες των αιτήσεων τους για δανειοδότηση. Από μια πρώτη καταγραφή προκύπτει ότι οι βασικοί λόγοι απόρριψης των αιτήσεων είναι οι εξής:

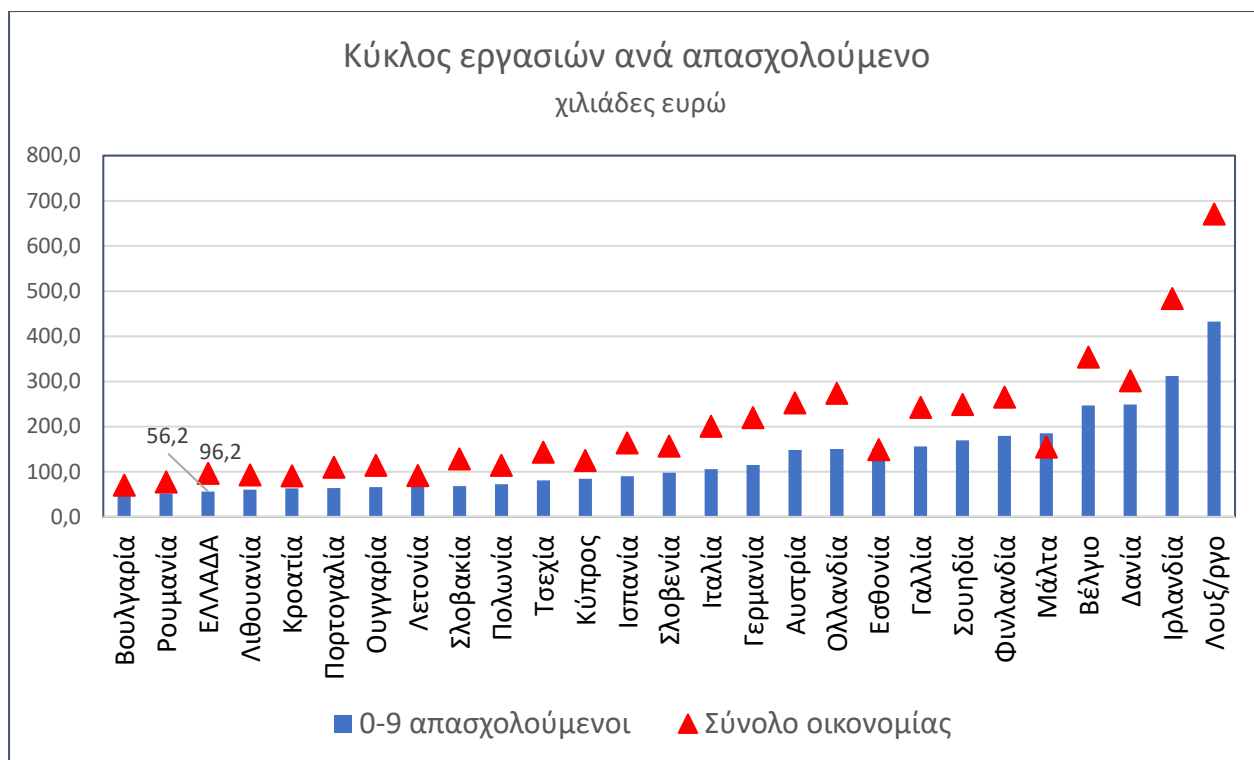
Λόγος απόρριψης	Περιγραφή	%
Χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα	Από την αξιολόγηση του πελάτη, προκύπτει δυσμενής διαβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας (SMEs Rating) ή / και σε συνδυασμό με ληξιπροθεσμίες στην αποπληρωμή των εν γένει υποχρεώσεων, ή εντοπίστηκαν σημαντικά δυσμενή στοιχεία ή διαπιστώθηκε η ύπαρξη οφειλών	60,5%
Μη σκόπιμη επένδυση	Η προτεινόμενη επένδυση δεν κρίνεται σκόπιμη, βάσει της επιχειρηματικής δραστηριότητας του υποψήφιου δανειολήπτη	16,1%
Μη διαφαινόμενη δυνατότητα αποπληρωμής των αιτουμένων	Ο πελάτης παρουσιάζει συνεχόμενες ζημιογόνες οικονομικές χρήσεις σε συνδυασμό με απουσία άλλων πηγών εισοδήματος (πέραν της επιχειρηματικής δραστηριότητας) ή είναι υπερδανεισμένος, ή ο κύκλος εργασιών του είναι περιορισμένος και απαγορευτικός για χρηματοδότηση ή υπάρχει πληροφόρηση από το Κατάστημα ως προς αντενδείξεις για την επιχείρηση που δεν προκύπτουν με άλλο τρόπο	14,1%
Μη προσφορά των απαιτούμενων εξασφαλίσεων	Ο πελάτης δεν προσφέρει τις απαιτούμενες ενοχικές ή εμπράγματα εξασφαλίσεις.	2,0%
Ανεπαρκής Ίδια Συμμετοχή	Ο πελάτης δεν προσφέρει το απαιτούμενο ύψος της ίδιας συμμετοχής στο επενδυτικό σχήμα	0,4%
Άλλοι λόγοι απόρριψης	Π.χ. μη επιλεξιμότητα σε εγγυοδοτικά προγράμματα, μη ανταπόκριση σε απαίτηση για διευκρινίσεις / δικαιολογητικά, ύπαρξη αφανών φορέων με αντενδείξεις κ.α.	7,0%
Σύνολο		100,0%

Στο σημείο αυτό επιθυμώ να τονίσω και πάλι ότι όλες οι τράπεζες επιδιώκουμε να βρούμε αξιόχρεους πελάτες και να διοχετεύσουμε την αυξημένη ρευστότητα που διαθέτουμε αυτή την περίοδο. Δεν μπορούμε όμως να παραβιάσουμε βασικές αρχές υγιούς χρηματοδότησης και τα κριτήρια που επιβάλλουν οι ρυθμιστικές αρχές και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Πολύ συνοπτικά αναφέρω ότι τα κριτήρια αυτά δεν μας επιτρέπουν να δανειοδοτούμε επιχειρήσεις, οι οποίες:

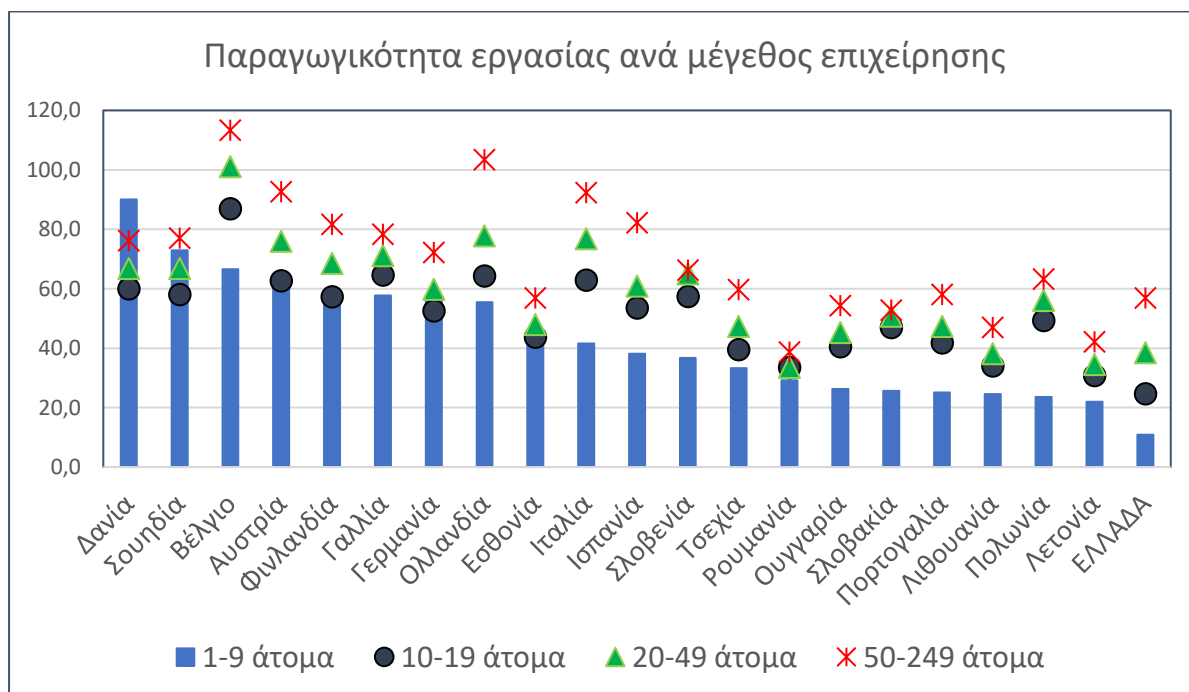
- α) δεν έχουν οικονομικά στοιχεία,
- β) βαρύνονται με μη εξυπηρετούμενο δάνειο,
- γ) δεν διαθέτουν φορολογική ή ασφαλιστική ενημερότητα,
- δ) έχουν αρνητικά ή ανεπαρκή κεφάλαια,
- ε) παρουσιάζουν υπερβολική δανειακή επιβάρυνση

Όλα αυτά συνδέονται και με το πολύ μικρό μέγεθος της συντριπτικής πλειοψηφίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της χώρας μας. Επιτρέψτε μου να αναφέρω κάποια στοιχεία, συγκριτικά με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ. Πιο συγκεκριμένα:

Ο δείκτης «κύκλος εργασιών ανά απασχολούμενο» στις πολύ μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν έως 9 υπαλλήλους αλλά και στο σύνολο της οικονομίας, είναι ο τρίτος μικρότερος στην ΕΕ. Η Ελλάδα είναι σε καλύτερη θέση μόνο από τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία. Πιο συγκεκριμένα ο κύκλος εργασιών για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις ανέρχεται στο ποσό των 56,2 χιλιάδων ευρώ ετησίως όταν στην Ιρλανδία είναι 312.000, στην Ισπανία είναι 90.000, στην Ιταλία 105.000 και την Κύπρο 84.500 ευρώ.

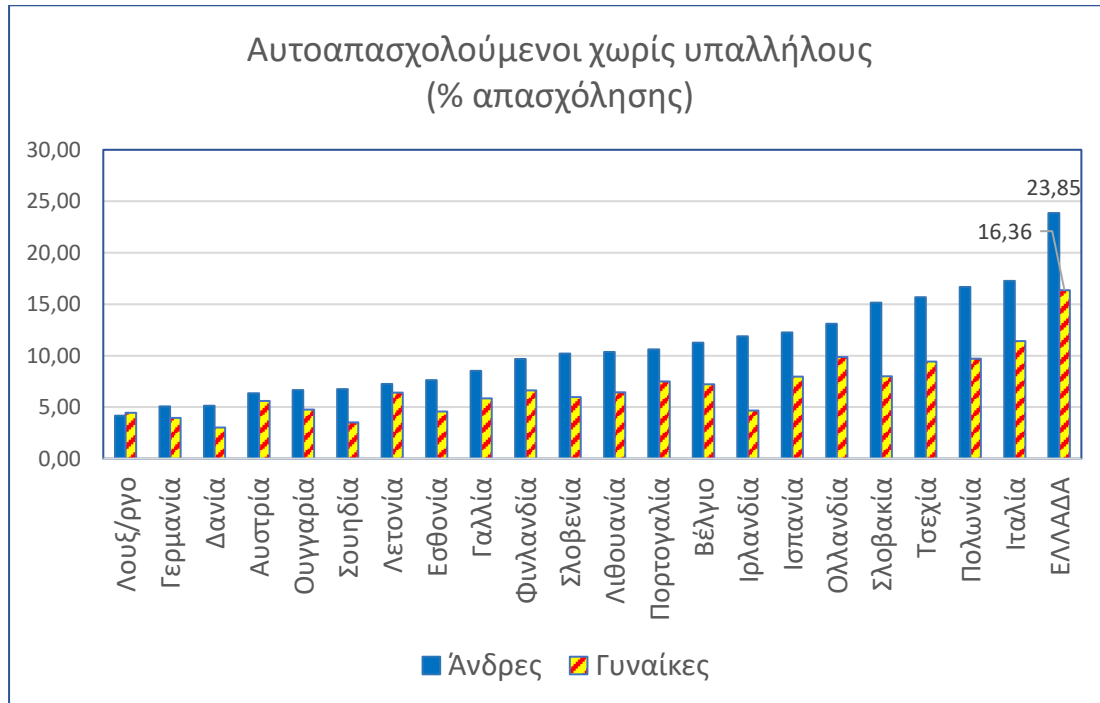
Επίσης, η παραγωγικότητα της εργασίας στις μικρές επιχειρήσεις είναι σχεδόν η μικρότερη στην Ευρώπη, πίσω και από χώρες όπως Ρουμανία, Ουγγαρία, Πολωνία, και Λιθουανία.

http://www.oecd.org/sdd/business-stats/EAG_2018_Highlights.xlsx

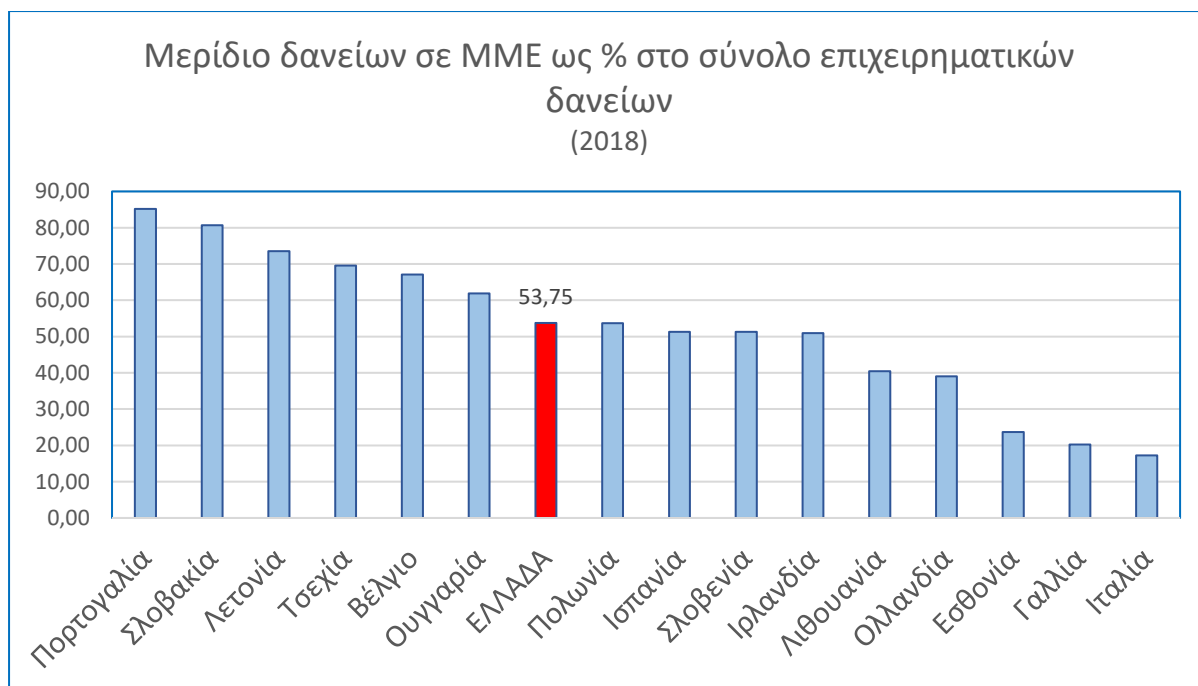
[Entrepreneurship at a Glance Highlights 2018 - © OECD 2018](#)

Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι στην Ελλάδα το ποσοστό αυτοαπασχολούμενων είναι το υψηλότερο στην ΕΕ και ως ποσοστά στην συνολική απασχόληση αποτελούν το 24% των ανδρών και το 16,4% των γυναικών και οι μονάδες αυτές δεν έχουν κανένα υπάλληλο.

Πηγή: OECD (2021), Self-employed without employees. doi: 10.1787/b7bf59b6-en

Τέλος, αξίζει να αναφέρω και ένα τελευταίο στοιχείο σχετικά με τη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Με βάση στοιχεία του ΟΟΣΑ, το μερίδιο δανείων (υπόλοιπο το 2018) στο σύνολο των επιχειρηματικών δανείων ήταν στην Ελλάδα 53,8%, ποσοστό υψηλότερο από ότι σε χώρες όπως η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Ιρλανδία, κ.α.

[Financing SMEs and Entrepreneurs 2020 - © OECD 2020](#)

Παρά τα δυσμενή αυτά στοιχεία για το μέγεθος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να διευρυνθεί η χρηματοδοτική βάση. Η προσπάθεια, ωστόσο, πρέπει να είναι κοινή. Η Πολιτεία να συνεχίσει τις διαρθρωτικές της παρεμβάσεις, ώστε να διαμορφωθεί ένα κλίμα μόνιμης και υψηλής ανάπτυξης. Οι επιχειρήσεις να βελτιώσουν την οικονομική τους εικόνα και τα οικονομικά τους στοιχεία, ώστε να ανταποκρίνονται σε ελάχιστα πιστοδοτικά κριτήρια. Για να γίνει αυτό είναι απαραίτητο να κατανοήσουν ότι πρέπει να εκσυγχρονιστούν και να αυξήσουν το μέγεθος τους αξιοποιώντας και τα κίνητρα, φορολογικά και άλλα, για συγχωνεύσεις, εξαγορές και συνεργασίες. Ένα σημαντικό στοιχείο για τη μεγέθυνση τους είναι να προχωρήσουν σε επενδύσεις βελτίωσης του παραγωγικού τους δυναμικού και εκσυγχρονισμού των υποδομών τους. Και στην κατεύθυνση μπορούν να αξιοποιήσουν τα κίνητρα που τους παρέχει και το Ταμείο Ανάκαμψης, με βάση τα οποία μια επένδυση μπορεί να χρηματοδοτηθεί, αν η επιχείρηση καταβάλει το 20% της επένδυσης ως ίδια συμμετοχή, από το Ταμείο λιγότερο από 50% και το υπόλοιπο από τις τράπεζες.

Σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των δανείων, ενήμερων, ή μη εξυπηρετούμενων.

Το 2021 (με την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων) δεν υπήρξε εποπτικό πρόγραμμα αναστολής δόσεων (μορατόρια). Εν τούτοις, από τα μηνιαία στοιχεία που συγκεντρώνουμε

προκύπτει ότι τη χρονική περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος του τρέχοντος έτους οι ελληνικές Τράπεζες εξακολούθησαν να χορηγούν αναστολές πληρωμών. Οι αναστολές για την χρονική αυτή περίοδο ανήλθαν σε 319 εκ. και αφορούν 2.850 νοικοκυριά και επιχειρήσεις.

Παρά το γεγονός ότι από το 2019 δεν υπάρχει ρητή προστασία της πρώτης κατοικίας και δεν έχει ακόμη ενεργοποιηθεί ο φορέας Απόκτησης Ακινήτων, που θα αγοράζει την πρώτη κατοικία των ευάλωτων δανειοληπτών με βάση τον πτωχευτικό κώδικα, δεν νομίζω ότι υπάρχει έστω και μία περίπτωση πλειστηριασμού πρώτης κατοικίας ευάλωτου δανειολήπτη.

Στήριξη των ηλεκτρονικών συναλλαγών

Ένα άλλο θέμα που έρχεται συχνά στην επικαιρότητα είναι το κλείσιμο καταστημάτων σε κάποιες περιοχές. Όπως γνωρίζετε, ο αριθμός των φυσικών καταστημάτων υποχρεωτικά προσαρμόζεται στην πραγματικότητα που διαμορφώνεται λόγω των τεχνολογικών καινοτομιών και των οικονομικών εξελίξεων. Όσο εδραιώνεται ο ψηφιακός μετασχηματισμός, τόσο η φυσική εξυπηρέτηση περιορίζεται. Παρόλα αυτά εξακολουθούμε να διατηρούμε σημαντικό αριθμό καταστημάτων (συνολικά 1.702 σε ολόκληρη την επικράτεια) με ιδιαίτερη πρόνοια για τις ακριτικές περιοχές της νησιωτικής, ή ηπειρωτικής Ελλάδος. Οι ελληνικές Τράπεζες διαθέτουν επίσης 5.925 ATMs και τα οποία έχουν αυξηθεί κατά 13% τα τελευταία 5 χρόνια. Η πλειοψηφία των ATMs (56%) εξυπηρετεί το κοινό στην Περιφέρεια.

Θεαματική είναι, επίσης, η εξάπλωση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, οι οποίες το 2020 είναι αυξημένες κατά 190% περίπου σε σχέση με το 2015. Για την εδραίωση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, που αποτελούν και βασικό μέσο περιορισμού της φοροδιαφυγής, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές επενδύσεις από τις τράπεζες για τον ψηφιακό τους μετασχηματισμό.

Πριν κλείσω την παρέμβασή μου, θα ήθελα να αναφερθώ σε μια σειρά από άλλες δραστηριότητες του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, που σχεδόν αγνοούνται από τα πολιτικά κόμματα και τις κυβερνήσεις. Ξεκινώ με τις εκτεταμένες δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, δηλαδή δωρεές και χορηγίες των ελληνικών τραπεζών με σημαντικό κοινωνικό πρόσημο. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, (χρονική περίοδος Μάρτιος 2020

μέχρι σήμερα), οι 4 συστημικές Ελληνικές Τράπεζες διέθεσαν κυρίως για την ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Υγείας, το συνολικό ποσό των **3.341.000** ευρώ.

Επίσης, έμπρακτη κοινωνική στήριξη αποτελεί η αναστολή δόσεων για δανειολήπτες περιοχών, που έχουν πληγεί από έκτακτα καιρικά και γενικά φυσικά φαινόμενα, παρά το γεγονός ότι το ρυθμιστικό πλαίσιο δεν μας το επιτρέπει.

Θα ήθελα επίσης να θυμίσω ότι τα ελληνικά τραπεζικά καταστήματα παρέμειναν ανοικτά για την εξυπηρέτηση των συναλλασσομένων, σε όλη τη διάρκεια της πανδημίας και δεν έκλεισαν ούτε μία ώρα, ακόμα και στην καρδιά του lockdown το Μάρτιο του 2020. Οφείλουμε όλοι ένα μεγάλο ευχαριστώ στις χιλιάδες εργαζομένους του τραπεζικού συστήματος.

Επιπλέον, οι τράπεζες έχουν συνδράμει το ελληνικό κράτος στην κάλυψη σημαντικών υποδομών που θα βάρυναν διαφορετικά τον κρατικό προϋπολογισμό. Πιο συγκεκριμένα, από το 2016 μέχρι και σήμερα, τα μέλη της Ένωσης έχουν καταβάλει το ποσό των 6.111.000 ευρώ, για εκσυγχρονισμό του πληροφοριακού συστήματος του Υπουργείου Ανάπτυξης και του Υπουργείου Οικονομικών. Εξ' όσων γνωρίζω δεν υπάρχει άλλος επιχειρηματικός ή παραγωγικός κλάδος, που να χρηματοδοτεί τόσο συχνά υποδομές του κρατικού προϋπολογισμού.

Τέλος, θεωρώ χρέος μου να σας υπενθυμίσω ότι σε όλη τη διάρκεια της κρίσης, οι ελληνικές τράπεζες συνέχισαν μια σειρά από δράσεις κοινωνικής ευθύνης, στηρίζοντας ακριτικές περιοχές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και συνέχισαν να στηρίζουν τον πολιτισμό είτε με χορηγίες είτε με δράσεις που ανέλαβαν οι ίδιες. Δεν νομίζω να υπάρχει άλλος χώρος οικονομικής δραστηριότητας με τόσο σημαντική συμβολή στα κοινωνικά, εκπαιδευτικά και πολιτιστικά δρώμενα της χώρας, όσο οι τράπεζες, κάτι το οποίο αγνοείται συστηματικά στο δημόσιο διάλογο.

Κύριε πρόεδρε, κύριε Υπουργέ, Κύριοι βουλευτές,

Σας ευχαριστώ και πάλι για την πρόσκληση σας και είμαι στη διάθεση σας για να απαντήσω σε ερωτήσεις σας.